

Koncepce rozvoje Katedry ruských a východoevropských studií (2017-2021)

PhDr. Kateřina Králová, Ph.D.

Úvodem

Katedra ruských a východoevropských studií (KRVS) je jako jedna ze čtyř zavedených vnitřních složek Institutu mezinárodních studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy (IMS) výjimečným tvůrčím prostorem, který se nestaví zády k odborným a společenským problémům. Jedná se o pracoviště relativně stabilizované, známé přívětivou vnitřní atmosférou a vzájemným lidským přístupem mezi pracovníky navzájem a také mezi pracovníky a studenty. Teritoriálně pokrývá nejen Rusko a další nástupnické státy Sovětského svazu, jak vyplývá z jejího názvu, ale i země středovýchodní a jihovýchodní Evropy. Odborně se řídí hlavními výzkumnými liniemi IMS, které jsou v současnosti definovány jako kolektivní paměť a moderní dějiny, transformace a vztahy, jakož i společným, interdisciplinárně založeným studijním základem oborů IMS. KRVS usiluje o to, aby podněcovala ke kritickému myšlení a udržování svobody výzkumu. Katedra zároveň pěstuje čilé mezinárodní kontakty a podporuje krátkodobou i dlouhodobou akademickou mobilitu. Její členové se dle svých schopností a možností snaží informovat odbornou a laickou veřejnost o dění v teritoriích, na něž se KRVS akademicky zaměřuje, a to prostřednictvím mediální prezentace, veřejných vystoupení a hlavně svých akademických publikací, často vázaných na získané domácí i mezinárodní granty. Vzhledem ke své jazykové kompetenci, mezinárodnímu rozhledu, praktickým zkušenostem a dovednostem nacházejí absolventi KRVS velmi dobré pracovní uplatnění zejména v neziskovém sektoru, státní a akademické sféře, diplomatických službách, mezinárodních organizacích, médiích, ale i korporacích doma i v zahraničí.

Na KRVS v současné době dochází k personálním změnám daným především generační obměnou. Přestože institut jako takový nedávno prošel magisterskou akreditací, výzvou do budoucna bude zákonem daná změna akreditačních pravidel a v tomto duchu též optimalizace studia v souladu s novými akreditačními nároky. V rámci této agendy bude nutná spolupráce katedry s garanty studijních oborů/programů a IMS jako takovým. Vše ovšem nasvědčuje tomu, že se KRVS nadto bude nadále snažit udržovat svého svobodomyšlného ducha v bádání a zprostředkování vědění založeného na vzájemné důvěře a smyslu pro odpovědnost, zajišťovat dobré pracovní prostředí akademikům i studentům, vytvářet platformu pro rozvoj výukového kurikula, podněcovat odborný výzkum a propagovat svou činnost.

S výhledem na funkční období vedoucího KRVS (2017-2021) chci nejprve nastínit současný stav a jasné vyhlídky pro nejbližší období a dále navrhnout možné inovace, které by vedly k lepšímu zviditelnění práce a úspěchů KRVS, a to zejména s ohledem na klesající počet uchazečů a snahu o internacionalizaci, o něž budu jako případná vedoucí katedry usilovat. V tomto směru se hodlám zaměřit zvláště na tři body: 1) **organizaci a lidské zdroje** KRVS, 2) vnitřní a vnější **komunikaci** v rámci KRVS a 3) **propagaci** činnosti KRVS.

Současný stav a vyhlídky

1) Organizace a lidské zdroje

Na katedře v tomto okamžiku působí 16 interních pracovníků s různým rozsahem úvazku (20-100 %), kteří se dále dělí dle specializace na Balkánská a středoevropská studia (BAS) a Ruská a východoevropská studia (RES). K tomu v rámci specializací vyučuje zhruba desítku externistů přidružených ke KRVS. Na chodu KRVS se podílí také 18 interních doktorandů v různém stádiu doktorského studia. Jejich činnost je koordinovaná vedoucím katedry a garanty specializací/oborů/programů ve spolupráci s ředitelem IMS. KRVS má k dispozici stejně jako ostatní katedry IMS jednu pozici „pomvěda“ z řad studentů. Funkce zástupce vedoucího KRVS je spíše formální. Osobní profily členů katedry jsou veřejně dostupné na webových stránkách KRVS.

S ohledem na současnou generační obměnu má katedra možnost konsolidovat pracovní úvazky (ideálně ve výši 100 %), čímž by měla do značné míry zamezit nežádoucímu štěpení pracovního nasazení mezi více institucí. Zároveň tak s největší pravděpodobností dojde k „omlazení“ stávajícího kolektivu, což s sebou zřejmě ponese i lepší práci se sociálními a akademickými sítěmi typu Facebook, LinkedIn či Academia.edu. KRVS také přivítá internacionalizaci v tom smyslu, aby na vypsání pracovní pozice v případě zájmu nastoupili odborníci v době nástupu nabízející pouze výuku v anglickém jazyce. Změny v souvislosti s novou akreditací jsou pravděpodobné, ale jejich forma a rozsah prozatím těžko identifikovatelné.

2) Komunikace

Instrukce ředitele IMS jakož i fakulty jako celku jsou pracovníkům katedry zprostředkovávány formou zápisů z pravidelných porad vedení IMS a občasných schůzek KRVS. Jednorázové úkoly jsou dle potřeby zadávány hlavně formou skupinových či osobních emailů. Se studenty je kontakt zajištěn ve výuce, konzultačních hodinách a opět elektronicky. Příležitostně se studenti a akademici setkávají neformálně. Navenek se KRVS snaží svou činnost prezentovat prostřednictvím webu a Facebooku.

V rámci fakulty se dlouhodobě debatuje o vytvoření uzavřeného intranetu, který by nabídl adekvátní elektronické prostředí pro vnitřní oběh dokumentů. Substitučně v tomto směru prozatím KRVS využívá Google Drive, a to především pro přípravu seminářů, skupinovou komunikaci a jiné organizační účely. Další změny vnitřní i vnější komunikace zatím nenabývají konkrétní podoby.

3) Propagace

S ohledem na celkový demografický vývoj ovlivňující počty uchazečů i na kolísající zájem o teritoria, na něž se KRVS akademicky zaměřuje, je katedra nucena zamýšlet se zvláště nad tím, jak motivovat studenty, aby se rozhodli studovat právě ty specializace, které nabízí. Propagace studia je v současném okamžiku zajišťována především centrálně prostřednictvím institutu a fakulty. Sama KRVS se snaží o svých aktivitách informovat zejména na sociálních sítích, uchazeče o studium pak každoročně zve na svůj Den otevřených dveří. Jednotliví

pracovníci KRVS své pracoviště reprezentují na vědeckých konferencích a seminářích, formou odborných i popularizačních výstupů ve sdělovacích prostředcích všeho druhu, prostřednictvím příležitostných přednášek na aktuální politická či historická témata, ale i v rámci vlastních kanálů typu webových stránek, blogů a profilů na sociálních sítích. Rozložení a míra takových aktivit není koordinovaná shora a vychází ze schopností a dovedností každého jednotlivce.

Lze předpokládat, že KRVS bude v rámci propagace nadále využívat stávajících kanálů (web, Facebook apod.), organizovat Den otevřených dveří a vycházet z osobních aktivit svých členů.

Inovace

VIZE: V souladu s dlouhodobým záměrem Univerzity Karlovy by měla být také KRVS prostředím vytvářejícím profesionální zázemí a nejlepší možné podmínky pro akademický rozvoj založené na spolupráci a zohledňování názorů členů KRVS. Jako pilíře rozvoje vidím formální a neformální vzdělávání jak na akademické půdě, tak mimo ni, kompetitivní a konkurenceschopný výzkum držící se mezinárodních standardů, jehož náležitě zviditelněné výsledky by hovořily nejen samy za sebe (ať již formou prestižních ocenění, grantů, publikací, konferencí apod.), ale i dělaly dobré jméno KRVS. V tomto ohledu by měl jít vedoucí KRVS svým spolupracovníkům a studentům příkladem. Stejně jako na celém institutu také na KRVS by měl být kladen důraz na teritoria, na něž se katedra akademicky zaměřuje, ruku v ruce s důrazem na vědecké koncepty a metody. K tomu, aby se podařilo takových cílů dosáhnout, je třeba definovat a monitorovat stávající i případné nadcházející problémy a kontinuálně pracovat na zlepšování, jehož nástroje popíši v následujících bodech.

1) Organizace a HR

Vedoucí katedry je zodpovědný řediteli IMS, pravidelně se účastní porad vedení institutu a periodicky pořádá schůzky KRVS. Svou funkci plní a koordinuje v souladu se zadáním svého nadřízeného a ve spolupráci s příslušnými guaranty specializací/oborů/programů. Vzhledem k rozmanitosti teritorií zkoumaných v rámci KRVS i stávajících specializací (BES & RES) navrhuji, aby bylo vedení katedry nově založené tak říkajíc na konsociačním principu, tedy aby funkci vedoucího KRVS vždy doplňoval **zástupce vedoucího** spadající svým výzkumným zaměřením do druhé specializace. Vedoucí by konzultoval všechna rozhodnutí týkající se druhé specializace kromě ředitele institutu a garantů také se svým zástupcem.

V případě nadcházejících výběrových řízení na akademické pozice budu coby vedoucí KRVS dbát na to, aby byla informace o výběrovém řízení dostatečně šířena skrze profesionální síť doma i v zahraničí. Jsem si plně vědoma toho, že popis pracovní činnosti a odpovědností všech budoucích i stávajících akademických pracovníků je vymezen smluvně v rámci Popisu pracovní činnosti. **Akademičtí pracovníci** v zaměstnaneckém poměru jsou povinni podílet se na vědecké a organizační činnosti i rozvoji katedry i institutu. Pověření agendou by se mělo odvíjet v souladu se schopnostmi, odborností a dovednostmi každého pracovníka s ohledem na značnou diverzitu KRVS. Pracovníci by byli na základě svých kompetencí a odborných zájmů po svém nástupu rozčleněni do menších týmů ve formě pracovních skupin, které by

odpovídaly za agendu vytyčenou tak, aby byla naplněna vize KRVS a zároveň nedocházelo k přehlčení jednotlivých pracovníků. Jako vedoucí KRVS bych týmy konstruovala s ohledem na stávající agendu (studium, internacionalizace, online platformy, média, praktické stáže, alumni, granty, možnosti prezentace výzkumu, publikace atd.) na základě motivačních rozhovorů s pracovníky a dále je optimalizovala prostřednictvím koučovaného individuálního i katederního vědeckého rozvoje. Do pracovních týmů by byli stejným způsobem zařazeni rovněž **interní doktorští studenti**.

V řádně vypsáném výběrovém řízení by byl v součinnosti se zástupcem vedoucího jednou ročně vybrán nejvhodnější kandidát na pozici „**pomvěd**“, který by byl celoročně k dispozici pro potřeby pracovních týmů i jednotlivých akademických pracovníků. Jeho pracovní náplň – zadávaná prostřednictvím online platformy – by byla v souladu s agendou a výukou KRVS. „Pomvěd“ by byl povinen pravidelně informovat vedoucího KRVS o průběhu a plnění zadaných úkolů, aby nedocházelo k jeho přetížení či nevytížení.

Coby vedoucí KRVS bych chtěla podporovat **zapojení studentů a alumni** do chodu katedry, případně do výzkumu a stávající výuky supervidovaných členy KRVS na dobrovolné bázi např. v podobě tematických přednášek a na základě individuálních kompetencí. Takové prostředí umožní výměnu zkušeností, znalostí a informací mezi studenty, doktorandy, juniorními a seniorními akademickými pracovníky, jakož i alumni.

Zejména během přednáškového období bych v pravidelném, přibližně měsíčním intervalu, předem stanoveném čase a místě organizovala **schůzky katedry**, na něž bych zvala jak akademické pracovníky, tak interní postgraduální studenty a příslušné zástupce studentského spolku. Na schůzkách krom běžné agendy pak představí vždy nejméně jeden akademický pracovník a doktorand výzkum, na němž v dané době pracuje. Povinnost účastnit se schůzek katedry vyplývá z popisů pracovní činnosti a odpovědnosti akademických pracovníků. V souladu s pravidly pro organizaci doktorského studia na IMS bude KRVS nadále pořádat **doktorandská kolokvia**.

Jako vedoucí KRVS budu dohlížet na řádné **udržování a aktualizace** webových stránek KRVS, Facebooku KRVS, osobních stránek KRVS, standardizovaných sylabů a konzultačních hodin vyučujících KRVS, publikační činnosti KRVS (u zaměstnanců v souladu s popisem práce) a blíže sledovat extrakurikulární aktivity KRVS naplňující vizi katedry.

V oblasti **vědy a výzkumu** bych za pomoci členů katedry ráda vytvořila a vedla přehled základních směrů bádání na KRVS s ohledem na probíhající i připravované projekty a publikace, což by umožnilo jasně definovat profilaci jednotlivých výzkumníků a případných badatelských týmů. Ty bych pak motivovala ke sdílení odborných kontaktů a zkušeností, které by mohly významně obohatit současný stav a otevřít nové perspektivy do budoucna.

2) *Komunikace*

Ze své pozice vedoucího KRVS budu odpovídat za **vnitřní a vnější** komunikaci katedry, přičemž budu vycházet z podnětů ředitele institutu. Dovnitř bude komunikace i nadále probíhat **elektronicky**. Veškeré dokumenty skupinového charakteru budou v rámci KRVS sdíleny na **interním úložišti** dedikovaném KRVS. Jako skupina bude KRVS komunikovat osobně na **pravidelných schůzkách katedry**, na něž by měli akademičtí pracovníci a interní

doktorští studenti KRVS chodit nejen kvůli rozdělování agendy, ale také aby se obeznámili s výzkumnými aktivitami ostatních kolegů, podpořili svůj osobní rozvoj a pokud možno hledali tematické průniky ve výzkumu, které by v ideálním případě vedly ke společným badatelským projektům. Z každé schůzky katedry bude pořízen **zápis**, následně dostupný z jasně definované a předem vyhrazené složky na Google Drive, popřípadě na intranetu. Nově s každým akademickým pracovníkem, interním doktorským studentem a „pomvědem“ povedu každý semestr jeden **neformální motivační rozhovor**. Získané informace o činnosti KRVS zpřístupním dle potřeby řediteli institutu.

Vnější komunikace bude mít opět formu elektronickou a osobní (sociální). **Webové stránky a Facebook KRVS** budou průběžně aktualizovány, jak v českém, tak v případě webu v anglickém jazyce. Vzhledem k zaměření KRVS budou základní informace o katedře a relevantním výzkumu do budoucna dostupné rovněž v ruském jazyce. Pravidelně před začátkem semestru vyzvu všechny akademické pracovníky a interní doktorské studenty KRVS, aby aktualizovali své **profily na webu a v SIS** včetně konzultačních hodin, a dohlédnu na provedení náležitých aktualizací. V koordinaci s ředitelem IMS budou akademičtí pracovníci a interní doktorští studenti KRVS dodávat informace o vykonané práci, která přispěje k propagaci KRVS i institutu. Na webu se zároveň objeví **„kalendář akcí“** pořádaných KRVS. Pro zlepšení osobního rozvoje bude každý akademický pracovník KRVS veden k tomu, aby si každý rok vybral dle svých výzkumných zájmů jeden kurz, kterého se příležitostně a po předchozí dohodě s vedoucím kurzu zúčastní jako pozorovatel formou **„hospitace“**. Na začátku každého semestru, jakož i před zimními a letními prázdninami (tedy 4krát ročně) se budou konat **neformální setkání KRVS**, na něž budou pozváni vedle akademických pracovníků a interních postgraduálních studentů také externisté, magisterští studenti a alumni KRVS či případní uchazeči. S těmi se bude KRVS i nadále moci setkat v rámci zavedeného **Dne otevřených dveří**.

Jako vedoucí KRVS zmapuji, vyhodnotím a navrhnu udržitelnou strukturu a strategii **mezinárodní spolupráce**, přičemž zohledním zájmy a priority akademických pracovníků a studentů KRVS. V součinnosti s kolegy vytipuji **strategické partnery** KRVS doma i v zahraničí a budu usilovat o dlouhodobě udržitelnou spolupráci, která by přispěla k rozvoji katedry v oblasti vědy a výzkumu a zároveň umožnila vytvořit širší platformu pro získávání prestižních grantů. Každý rok budou členové katedry obeznámeni s možnostmi krátkodobé i dlouhodobé **zahraniční mobility**, aby bylo možné efektivně využívat bilaterálních dohod, kreditové mobility, Erasmus Plus a dalších.

3) *Propagace*

Jak již bylo řečeno výše, chtěla bych se snažit více **motivovat** akademické pracovníky a interní doktorské studenty, aby dle svých schopností a možností prostřednictvím odborných výstupů **informovali** odbornou i laickou veřejnost o dění v rámci teritorií, na něž se KRVS akademicky zaměřuje. Takto vzniklé odborné i popularizační publikace, mediální vystoupení, besedy, semináře a konferenční příspěvky budou v rámci KRVS centrálně evidovány a šířeny pomocí **Facebooku** a stávající **webové stránky** KRVS (aktualizované co do formy i obsahu). Jednou ročně je bude KRVS nově rozesílat svým domácím i zahraničním kontaktům v **newsletteru KRVS**, v němž mimo jiné zúročí i úspěchy alumni KRVS. Přehledné a

standardizované **profily** na webu KRVS a nových platformách typu academia.edu a podobně by mohly zvýšit mediální zájem o odborný názor akademických pracovníků a interních doktorských studentů KRVS; nový profil zřízený na **LinkedIn** by měl propojit KRVS se svými absolventy a zviditelnit je potenciálním uchazečům. V tomto směru bych zprostředkovala náležité zaškolení pracovníků.

V součinnosti se studentským spolkem a spřátelenými organizacemi KRVS připravím **strategii propagace KRVS pro případné uchazeče o magisterské a doktorské studium** tak, aby se její první výsledky mohly odrazit již v přijímacím řízení pro akademický rok 2018/19. Zároveň se budu snažit o vytipování potenciálu a prohloubení **mezioborové akademické spolupráce** v rámci Univerzity Karlovy i mimo ni (např. PROGRES, UNCE, PRIMUS, ISSR, CEFRES, společná kolokvia s dalšími instituty FSV UK, FF UK, FSS či FF MU apod.), a to jak na domácí půdě, tak i v zahraničí.

Jako výzvu vidím strategické využití mezinárodní spolupráce tak, aby se **kurikulum KRVS** obohatilo o cílené doplňkové semináře hostujících profesorů. Na úrovni kurzů zajišťovaných výzkumníky KRVS budu v součinnosti s garantem studia usilovat o to, aby byly semináře pokud možno koncipovány projektově a tím opět podpořily základní pilíře v rámci formálního i neformálního vzdělávání a zároveň zviditelnily **možnosti praktického uplatnění** studia. Rovněž se budu snažit aktivně monitorovat **možnosti ocenění** pro studenty i akademiky a podílet se na přípravě návrhů vhodných kandidátů pro podobné příležitosti. Jak je na KRVS dobrým zvykem, v žádném případě nebudu bránit akademickým, socializačním a propagačním iniciativám svých kolegů (tematické blogy, výlety apod.) a vždy se pokusím jít vzorem.

Závěrem

V souvislosti s popsáním stavem a vyhlídkami pro nejbližší období, jakož i navrženými inovacemi především v rámci **organizace**, vnitřní **komunikace** a **propagace** činnosti KRVS, jsem přesvědčená, že KRVS je přátelským pracovištěm s dynamickým potenciálem a perspektivními akademiky i studenty, kterých si váží. Sama se s KRVS do značné míry identifikuji, jsem připravená dotáhnout do konce inovace nastíněné či započaté mými předchůdci a nabídnout v souladu se současným vývojem a novými trendy zlepšení, jejichž funkčnost jsem si ověřila v rámci vlastních projektů a projektových týmů. Právě tyto skutečnosti mě motivují kandidovat na pozici vedoucí katedry. KRVS jsem připravená naslouchat, učit se od kolegů a uplatnit své dovednosti získané doma i v zahraničí, a to nejen ve výše zmíněných oblastech. Na závěr dodávám, že jsem předkládanou koncepci rozvoje KRVS zpracovala samostatně, děkuji svým milým kolegům za připomínky a souhlasím s případným zveřejněním koncepce.

PhDr. Kateřina Králová, Ph.D.

V Praze dne 12. 5. 2017